

BESLUIT van GS van Utrecht

DATUM	3 maart 2022	TEAM	Vergunningverlening Natuur en Landschap
ZAAKKENMERK	Z-WNB-SB-OV-2021-2010	REFERENTIE	Servicebureau
NUMMER	82424E75	DOORKIESNUMMER	030-2583311
UWBRIEF VAN	8 november 2021	FAX	030-2583139
UW NUMMER	-	E-MAILADRES	Servicebureau@provincie-utrecht.nl
BIJLAGE(N)	1. Vliegroute helikoptervluchten 2. Overzicht test helikoptervlucht	ONDERWERP	Afwijzing ontheffing Soortenbescherming ruimtelijke ingrepen Verlengde Paltzerweg 1 in Soest

Op 8 november 2021 hebben wij uw aanvraag ontvangen. U heeft ontheffing aangevraagd in het kader van de Wet natuurbescherming (hierna: wet), onderdeel soortenbescherming. De aanvraag is ingediend door Tauw Group B.V., voor de locatie Verlengde Paltzerweg 1 in Soest (hierna: plangebied) en is bij ons geregistreerd onder zaakkenmerk Z-WNB-SB-OV-2021-2010.

I. Besluit

Wij besluiten op grond van het bepaalde in de wet en het Beleidskader Wet natuurbescherming provincie Utrecht 2017¹:

Geen ontheffing te verlenen van de verbodsbepaling genoemd in artikel 3.1, vierde lid van de wet, voor zover dit betreft het opzettelijk storen van broed- of rustplaatsen en leefgebied van broedvogels, met in het bijzonder de veldleeuwerik. Dit omdat er geen verbodsbepaling van de wet wordt overtreden met behulp van de te nemen mitigerende maatregelen. Wij achten ontheffing ten aanzien van broedvogels dan ook niet noodzakelijk om de voorgenomen activiteiten uit te kunnen voeren.

II. Omschrijving van de aanvraag

De aanvraag heeft betrekking op de omgeving direct rond het Nationaal Militair Museum in Soesterberg, lokaal bekend onder het adres Verlengde Paltzerweg 1 in Soest en behorend bij de Vliegbasis Soesterberg. Op de locatie zijn testhelikoptervluchten voorzien (zie bijlage 1). Deze helikoptervluchten zijn tijdelijk van aard (maximaal 3 uur per dag) en zullen 3 á 4 keer per jaar plaatsvinden, verspreid over de periode van april tot september.

U heeft ontheffing aangevraagd van de verbodsbepaling genoemd in artikel 3.1, vierde lid, van de wet voor wat betreft overige broedvogels, waaronder een populatie van de veldleeuwerik. Dit artikel is echter niet van toepassing. Artikel 3.1, lid 5 van de wet stelt dat het verbod, zoals bedoeld in het vierde lid van de wet (verstoren van vogels), niet van toepassing is indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort. Op basis van het aangeleverde plan van aanpak en de maatregelen die worden getroffen om invloed op de broedende vogels te voorkomen, is er geen ontheffing nodig voor wat betreft overige broedvogels.

¹ https://www.provincie-utrecht.nl/sites/default/files/2020-03/beleidsnota_wet_natuurbescherming.pdf

III. Procedure

Wij hebben de aanvraag afgehandeld volgens het bepaalde in hoofdstuk 5 van de wet en afdeling 4.1.1 van de Algemene wet bestuursrecht (hierna: Awb). Op 23 september 2021 heeft er een vooroverleg op locatie plaatsgevonden tussen de provincie Utrecht, RUD Utrecht, de betrokken helikopterdienst (Heliflight) en uw adviseur (Tauw B.V.). Op 21 januari 2022 is deze aanvraag aangevuld door de adviseur.

IV. Toetsingskader

De veldleeuwerik en overige broedvogels zijn beschermd op grond van artikel 3.1 van de wet.

V. Motivering

De geplande helikoptervluchten bevinden zich nabij het broedgebied van diverse overige vogelsoorten, met in het bijzonder een relatief grote populatie van de veldleeuwerik. De maatregelen rond de helikoptervluchten zijn hoofdzakelijk gericht op het voorkomen van verstoring van de veldleeuwerik, omdat deze soort een ongunstige staat van instandhouding (hierna: SVI) heeft en een vastgestelde broedlocatie heeft in de omgeving van de helikoptervluchten. Echter, het uitgangspunt van de maatregelen is om broedende vogels in het algemeen rond de helikoptervluchten te ontfangen van verstoringen activiteiten.

De landelijke populatie van veldleeuwerik is in Nederland sinds de jaren '70 met meer dan 90 procent afgenomen. De gegeven SVI (per 2014) gepubliceerd door BIJ12, toont voor de landelijke verspreiding en populatiegrootte een (matige) afname. De staat van veldleeuwerik als broedvogel, zowel als de beschikbaarheid van leefgebied en de algehele toekomstverwachting zijn matig ongunstig bevonden². In tegenstelling hiervan hebben de populaties van veldleeuwerik een min of meer stabiele populatieontwikkeling laten zien op defensie terreinen³, waaronder ook op Vliegbasis Soesterberg⁴. Hieruit wordt geconcludeerd dat de aanwezigheid van militaire vliegbewegingen geen wezenlijke invloed hebben op de populatie veldleeuweriken. Dit wordt o.a. bevestigd in de Marnewaard (militair oefenterrein in Groningen), één van de belangrijkste locaties voor de veldleeuwerik in het noorden van het land⁵. Hier vinden onregelmatig militaire activiteiten plaats, waaronder ook het laag vliegen met helikopters.

Op basis van dit gegeven zowel als onderzoek naar het gedrag van de aanwezige veldleeuweriken, wordt geconcludeerd dat deze soort geen wezenlijke verstoring of anderszins negatieve impact ervaart van de reguliere activiteiten bij de landingsbanen, indien het habitat van voldoende kwaliteit is. Ondanks dat wordt aangenomen dat de geplande helikoptervluchten net zozeer geen wezenlijke verstoring veroorzaakt, heeft Tauw B.V. voor de helikoptervluchten in onderhavige aanvraag een plan van aanpak met maatregelen opgesteld, om een eventueel blijvend effect op individuele nesten van veldleeuwerik te voorkomen.

In de plan van aanpak⁶ wordt gesproken over het vooraf uitvoeren van een literatuuronderzoek, een voorverkenning van de helikoptervlucht en een veldonderzoek op de vliegbasis. Hiermee is bepaald welke (helikopter)vliegbewegingen met welke natuuraspecten in aanraking komen. Tevens is er voorafgaand een reguliere helikoptervlucht buiten de vliegbasis uitgevoerd ter beeldvorming en is er een veldonderzoek uitgevoerd om de broedende vogels in kaart te brengen. Op basis van de verzamelde gegevens is er een (hoogstwaarschijnlijk) verstoringvrije helikoptertracé vastgesteld (zie bijlage 1 bij dit besluit).

Tijdens een 'onderzoeksdag' met test (helikopter)vlucht wordt een vlucht uitgevoerd, met onderbrekingen. Hierbij worden de gedragingen van de broedvogels gemonitord door twee aanwezige ecologen. De ecologen bepalen welke gedragingen als verstoring worden beschouwd (o.a. opvliegen of stoppen met foerageren). Uit voorzorg wordt het opvliegen van de veldleeuweriken of overige broedvogels altijd beschouwd als zijnde het opvliegen van een nest. Bij het opvliegen van broedvogels keert de helikopter terug naar de landingslocatie en de manoeuvre of route zal niet worden herhaald en niet worden opgenomen in het uiteindelijke vluchtprogramma. Een gedetailleerd overzicht van deze testvlucht staat beschreven in bijlage 2 bij dit besluit.

Indien tijdens de eerste onderzoeksdag wordt geconstateerd dat er bij elke route of manoeuvre sprake is van opvliegen van veldleeuwerik of andere broedvogels, dan wordt het onderzoek na de eerste dag al stopgezet. De conclusie is dan dat er altijd sprake is van ongewenste verstoring tijdens de helikoptervluchten en dat er geen maatregelen zijn om deze verstoring te voorkomen. Het voortzetten van de helikoptervluchten wordt vanaf dat punt wel ontheffingsplichtig.

²

<https://www.bij12.nl/onderwerpen/natuur-en-landschap/subsidiestelsel-natuur-en-landschap/agrarisch-natuurbeheer-anlb/kennisbank/doelsoorten/veldleeuwerik/>

³ <https://www.naturetoday.com/intl/nl/nature-reports/message/?msg=19202>

⁴ <https://www.naturetoday.com/intl/nl/nature-reports/message/?msg=27870>

⁵ <https://www.naturetoday.com/intl/nl/nature-reports/message/?msg=18772>

⁶ Natuuronderzoek helikopters Nationaal Militair Museum, Tauw B.V., projectnr. 1278739 van 8 november 2021

Voor de werkzaamheden, zoals deze aan ons zijn voorgehouden, geldt geen ontheffingsplicht. Dit komt doordat de gebruiksfuncties van broedvogels binnen het plangebied niet zullen worden verstoord door het nemen van voldoende mitigerende maatregelen en de helikoptervluchten niet leiden tot een wezenlijke invloed op aanwezige broedvogels. Een overtreding van de verbodsbepalingen benoemd in artikel 3.1, lid 5 van de wet, is in dit geval niet aan de orde.

VI. Conclusie

Gelet op het voorgaande verlenen wij u geen ontheffing voor het overtreden van verbodsbepalingen als bedoeld in artikel 3.1 van de wet. In deze casus is het namelijk toegestaan om bovenstaande werkzaamheden zonder ontheffing ten aanzien van veldleeuwrik en overige broedvogels, uit te voeren.

De werkzaamheden zijn beoordeeld als ontheffingsvrij onder voorwaarden dat de maatregelen worden opgevolgd zoals voorgelegd in de plan van aanpak⁷. Hierbij is er geconcludeerd dat de staat van instandhouding voor veldleeuwrik in het bijzonder niet in het geding komt op basis van de aanlevering van een voldoende ecologische onderbouwing.

VII. Bezwaar

U kunt binnen zes weken na de dag waarop deze beschikking op de voorgeschreven wijze is bekendgemaakt een bezwaarschrift bij Gedeputeerde Staten van Utrecht indienen:

- Digitaal: gebruikt u hiervoor het formulier "Bezwaar tegen beslissing provinciaal bestuur met DigiD". Uw DigiD geldt als ondertekening. U vindt het formulier via: www.provincie-utrecht.nl onder loket / klacht, bezwaar of melding doorgeven / bezwaar tegen beslissing provincie;
- Schriftelijk: t.a.v. de secretaris van de Awb-adviescommissie van PS en GS, postbus 80300, 3508 TH Utrecht.

Het bezwaarschrift moet in ieder geval bevatten:

- uw naam en adres;
- de datum;
- een omschrijving van het besluit waartegen het bezwaar is gericht (indien mogelijk, onder vermelding van het besluitnummer);
- de reden van bezwaar;
- ondertekening.

Aan de behandeling van een bezwaarschrift zijn voor de indiener geen kosten verbonden.

Overigens schort het indienen van een bezwaarschrift de werking van het besluit niet op. Als u niet kunt wachten op de normale behandeling van uw bezwaarschrift, hebt u de mogelijkheid om een voorlopige voorziening aan te vragen bij de rechtbank. U moet op dat moment ook al een bezwaarschrift hebben ingediend. Het verzoek om een voorlopige voorziening richt u aan de voorzieningenrechter van de Rechtbank Midden-Nederland, Sector bestuursrecht, postbus 16005, 3500 DA Utrecht.

VIII. Inwerkingtreding

Dit besluit treedt in werking vanaf het moment dat deze aan u bekend is gemaakt en wordt twee werkdagen na bekendmaking gepubliceerd op de website www.officielebekendmakingen.nl.

IX. Overige informatie

Er kan ook vergunning of ontheffing nodig zijn op grond van andere wetten of verordeningen. Wij adviseren u zo nodig contact op te nemen met uw gemeente en/of regionale uitvoeringsdienst, als u dit nog niet heeft gedaan. Als u vragen heeft over de procedure en de inhoud van dit besluit, kunt u contact opnemen met ons Servicebureau via servicebureau@provincie-utrecht.nl, of op telefoonnummer 030-2583311.

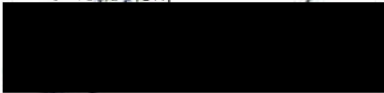
⁷ Natuuronderzoek helikopters Nationaal Militair Museum, Tauw B.V., projectnr. 1278739 van 8 november 2021

X. Verzending

Wij verzenden dit besluit aan de aanvrager. Een afschrift van dit besluit verzenden wij aan:

- Burgemeester en wethouders van de gemeente Soest;
- Regionale Uitvoeringsdienst (hierna: RUD) Utrecht;
- Tauw B.V..

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten van Utrecht,
namens hen,

Mevr. drs. ing. S. Heijblom
Teamleider Vergunningverlening Natuur en Landschap
Domein Landelijke Leefomgeving

Bijlage 1: Vliegroute helikoptervluchten

Bovenaanzicht helikoptervluchten

Bron: Aanvullende gegevens, Tauw B.V., van 31 januari 2022

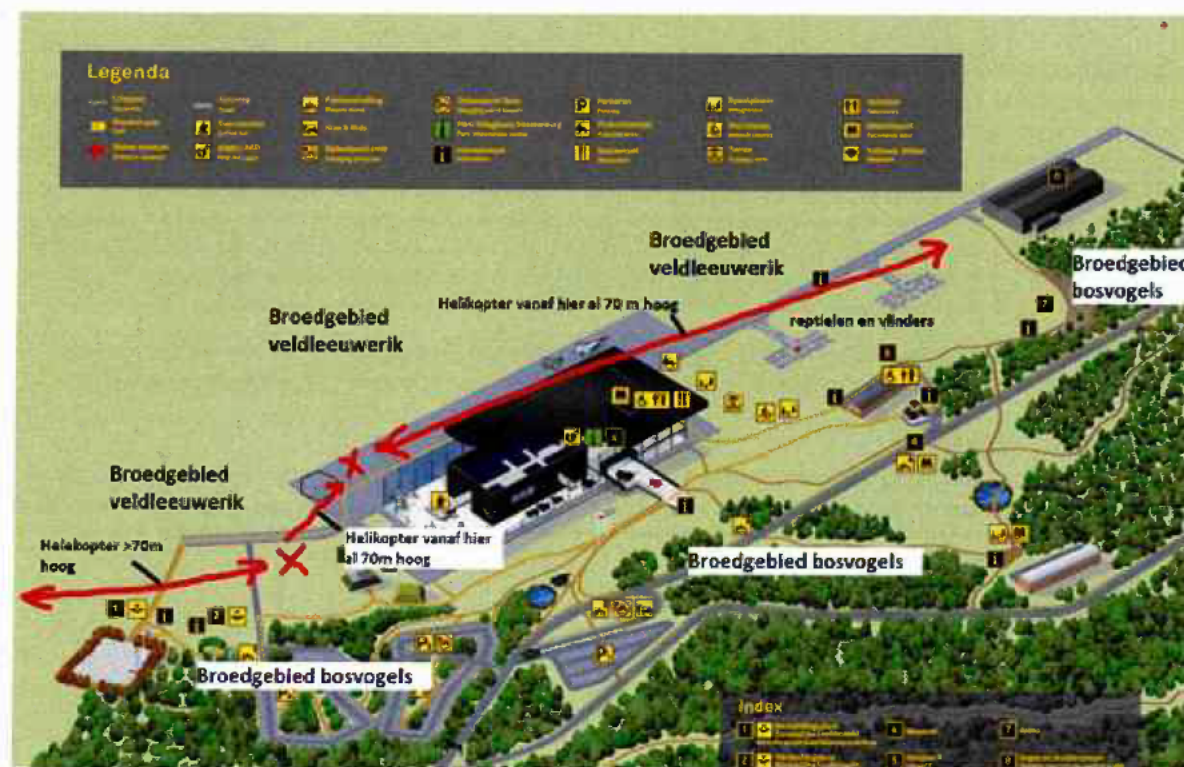
Bijlage 2: Overzicht test helikoptervlucht

Niet in de vestigingsperiode

De periode van nestkeuze is extra kwetsbaar en kunnen bij verstoring een groter effect veroorzaken, bijvoorbeeld door niet in het gebied te gaan broeden. Eenmaal broedende vogels zijn minder snel te verstoren blijkt uit de wetenschappelijke literatuur. We gaan nu uit van drie tot maximaal vier veldonderzoeken verspreid over de periode van april tot september, dit sluit aan bij het 'helikopterseizoen'. Hiermee wordt ook de vestigingsfase van de veldleeuwerik en meeste andere soorten vogels ontzien.

Vliegroutes en vlieghoogte over broedbiotoop

Op basis van het veldonderzoek worden de broedgebieden van de veldleeuwerik in kaart gebracht. Het landen en stijgen vindt niet plaats bij broedbiotoop. De landings- en opstijgplekken liggen buiten de mogelijke broedgebieden. In onderstaande figuur staat een overzicht van de aan- en uitvliegroutes en de landingsplekken. Hieruit blijkt dat de broedgebieden van de veldleeuwerik voor het overgrote deel worden ontzien. De landingslocaties is op het asfalt voor het museum of op het grasveld direct zuidwesten van het gebouw. Dit is geen geschikt broedgebied voor vogels. De helikopter zal op de grens van het asfalt en grasland al een hoogte hebben van 70 meter. Vanaf die locatie zal de vlieghoogte alleen maar toenemen. Direct op de grens van asfalt en grasland (vlieghoogte >70m) worden geen broedende vogels verwacht. Geschikte broedlocaties bevinden zich in gebieden waar de vlieghoogte tenminste 100 meter bedraagt. Zoals uit het figuur blijkt wordt het open grasland (broedgebied veldleeuwerik) vermeden. Er wordt tussen 10 en 13 uur gevlogen met onderbrekingen. Er wordt dus maximaal 3 uur gevlogen op een testdag.

Leefgebieden van andere soorten

Zowel het terrein van NMM als de aangrenzende delen zijn goed geïnventariseerd. Zo is goed bekend waar de leefgebieden van kommavinder en reptielen aanwezig zijn. De landings- en opstijgplekken liggen op voldoende afstand en hier wordt niet laag over gevlogen. De vlieghoogte is daar ook meer dan 70 m zodat er geen overtreding van de Wnb optreedt voor deze beschermde soorten (voor deze soorten geldt overigens geen verbod op verstoring vanuit de Wnb). Tevens wordt laagvliegen over bossen vermeden, hier wordt eveneens pas op grotere hoogte gevlogen. De vlieghoogte boven deze broedgebieden is nooit lager dan 100 meter. Hierdoor wordt voorkomen dat mocht een vogel opvliegen deze niet in aanvaring komt met de helikopter. Aanvaringen met vogels zijn voor de piloot een risico en moeten ook vanuit veiligheidsoogpunt zo veel mogelijk voorkomen worden.

Leefgebieden van beschermde soorten worden vooraf in kaart gebracht. Door middel van een veldbezoek wordt bepaald waar broedende vogels en andere beschermde soorten aanwezig zijn. Wanneer nodig wordt de vliegroute aangepast zodat de wet niet wordt overtreden.

Hand aan de kraan tijdens het vliegen

Wij hebben voorafgaand aan elk veldonderzoek een overleg over de te vliegen routes tussen TAUW/NMM/helikopterpiloot. Tijdens het onderzoek zijn tenminste twee veldecologen aanwezig. De vliegroutes gaan alleen over die delen die door de twee ecologen op zicht te controleren zijn. Dit wordt vooraf tijdens een oriënterend veldbezoek in kaart gebracht. Ook tijdens de vluchten is er contact tussen piloot en ecofoon. Er is een directe communicatielijn tussen ecologen en piloten. Hierdoor kan de ecofoon de helikopter op elk moment terug roepen als geconstateerd wordt dat vogels worden verstoord en het vliegen staken. Het opvliegen van vogels kan echter niet met zekerheid worden voorkomen. Zoals hierna wordt toegelicht.

Bij opvliegen van veldleeuwerik of andere soorten broedende vogels stoppen met vliegen

Het opvliegen van een nest is niet per definitie een overtreding van de Wnb. Uit literatuur en monitoringen blijkt dat verstoorde vogels die opvliegen van hun nest, snel terug keren, doorgaan met broeden en er is geen effect vastgesteld op broedsucces. Voor ons betekent het opvliegen wel een ongewenste verstoring, het betekent dat de helikopter terugkeert naar de landingslocatie, de manoeuvre of route niet wordt herhaald en niet zal worden opgenomen in het programma. Als tijdens de eerste onderzoeksdag wordt geconstateerd dat er bij elke route of manoeuvre sprake is van opvliegen van veldleeuwerik of andere vogelsoort dan wordt het onderzoek na de eerste dag al stopgezet, het antwoord is dan immers dat er altijd sprake is van een ongewenste verstoring, dat er geen maatregelen zijn om deze verstoring te voorkomen en dat helikoptervluchten daarom niet mogelijk zijn.

Gelet op het voorgaande wordt het effect met zekerheid beperkt tot een tijdelijke verstoring die niet leidt tot een blijvend effect (zie literatuuronderzoek). Van een wezenlijke invloed op de populatie is daardoor geen sprake.

Inlichten RUD Utrecht

Zoals vermeld zal de uitvoering van het onderzoek afhankelijk zijn van de resultaten van het veldonderzoek. De resultaten, de vliegroutes en de vliegmomenten worden voorafgaand aan de vliegdagen aan RUD Utrecht verstuurd. Zodra wijzigingen optreden of vliegdagen wegens omstandigheden niet doorgaan zal de RUD worden ingelicht.

Bron: Natuuronderzoek helikopters Nationaal Militair Museum, Tauw B.V., projectnr. 1278739 van 8 november 2021